

здатністю тенденцій лібералізації та глобалізації економічних відносин з одного боку, і посиленням протекціонізму (особливо прихованого), з іншого. Результатом цих процесів є посилення диференціації територій за рівнем соціально-економічного розвитку в результаті нерівномірності розподілу факторів виробництва та доходів. У цих умовах здатність території залучати економічні ресурси та фактори виробництва, концентрувати ланцюжка додавання вартості, по суті, і визначає її подальший розвиток і конкурентоспроможність, а, відповідно, економічну безпеку в фінансовому аспекті. Ця здатність багато в чому залежить від її місця в системі міжнародного та міжрегіонального поділу праці, від привабливості умов, створених на її території – це комплексні та довгострокові завдання, які повинні зважуватися на системній основі шляхом розробки та реалізації стратегії на рівні окремої держави.

Література:

1. Бурков, В.Н. Механизмы управления эколого-экономическими системами / В.Н. Бурков, Д.А. Новиков, А.В. Щепкин. – М., 2008.
2. Каурова, Н.Н. Международный валютный рынок как сложная открытая система. Новая институциональная среда и методология анализа. AV Akademikenferlag GmbH.KG, Deutschland, Saarbrucken, 2012. – 10,2 п.л.
3. The renewed European Sustainable Development Strategy 2006. A Platform for Action / Europa – Sustainable Development – SDS 2005–2010 [Eh/r]. – R/d : http://ec.europa.eu/sustainable/sds2006/index_en.htm.
4. Vision 2050 : The new agenda for business 1997–2011 / World Business Council for Sustainable Development (WBCSD). – 2010 [Э/р]. – Р/д : <http://www.wbcd.org/plugins/DocSearch/details.asp?type=DocDet&ObjectId=MzczOTc>.

Гоблик В. В.

доктор економічних наук, доцент

Щербан Т. Д.

доктор психологічних наук, професор

*Мукачівський державний університет
м. Мукачево, Закарпатська область, Україна*

ОСНОВНІ ЗАСОБИ РОБОТИ РЕГІОНАЛЬНОЇ ВЛАДИ З ІНОЗЕМНИМИ ІНВЕСТОРАМИ

Враховуючи важливість іноземних інвестицій у розвитку української економіки, пов'язану з наявністю потужного інвестиційного ресурсу в найбільш розвинених державах світу, проблематика роботи з іноземними інвесторами сьогодні набуває дедалі більшої актуальності як на загальнодержавному, так і на місцевому, зокрема регіональному, рівні.

Насамперед, це стосується формування сприятливого інвестиційного клімату на території відповідного регіону, а також налагодження ефективної взаємодії із потенційним інвестором з метою сприяння йому в реалізації певного інвестиційного проекту.

При цьому іноземний інвестор, особливо якщо це достатньо потужна і відома у світі компанія, не повинен сприйматися як засіб вирішення всіх економічних проблем регіону. Його значимість є достатньо вагомою, але з погляду стратегічної перспективи, кожна іноземна інвестиція на регіональному рівні виконує обмежене коло функцій. Насамперед, це стосується сприяння розвитку місцевого бізнесу (вважається, що кожне робоче місце, створене завдяки іноземній інвестиції, веде до створення ще одного – у суміжних галузях економіки регіону). Крім того, слід акцентувати увагу на тому, що особлива важливість іноземних інвестицій в сучасній Україні обумовлюється, в першу

чергу, об'єктивною неспроможністю акумулювати достатній обсяг фінансово-інвестиційних ресурсів на місцевому рівні, що викликано недостатньо розвинутою виробничою базою порівняно з країнами ринкової економіки, в першу чергу – членами ЄС. Крім того, специфіка вітчизняного інституційного середовища та характеру ринкової інфраструктури в умовах інтеграції до ЄС призводять до виникнення окремих проблем, пов'язаних з якістю інвестиційного клімату, у зв'язку із чим, залучення іноземних інвестицій стає в один ряд з іншими першочерговими завданнями економічної політики, витісняючи на другий план проблематику інвестування місцевих підприємств.

Особливо гостро дефіцит інвестиційних ресурсів на території областей відчувався у перші роки після здобуття Україною державної незалежності. Це зумовлювалося втратою значної частини колишніх ринків збуту підприємствами регіону, переходом їх до ринкових умов господарювання, а також необхідністю докорінної модернізації та підвищення ефективності функціонування діючих суб'єктів господарювання.

У подальші роки інвестиційний клімат дещо поліпшився, але у багатьох регіонах залучення іноземних інвестицій обмежувалося низкою наявних соціально-економічних та інституційних бар'єрів. Одним з найбільш вагомих серед них залишається стан нормативно-правового забезпечення, а також недосконалий механізм вирішення проблем закордонних інвесторів, які працюють на українському ринку. В першу чергу це стосується надмірної кількості різного роду податків і зборів, що сплачуються іноземними інвесторами. Ситуація ускладнюється великою чисельністю неподаткових платежів, як формальних (місцеві збори та соціальні відрахування, штрафи, витрати на пошук необхідної інформації, оформлення документів тощо), так і тих, що мають неофіційний характер (вимоги щодо модернізації місцевої комунальної інфраструктури, хабарі тощо).

Додатковою проблемою закордонних інвесторів, що працюють на українському ринку є нестабільність вітчизняного економічного законодавства, яка посилюється збоями у механізмі владної спадковості при виконанні державою взятих на себе зобов'язань. Так, кожен наступний український уряд і зумовлена його приходом зміна влади на місцях, змушують закордонних підприємців стикатися з постійною реорганізацією підходів до вирішення проблем взаємодії з вітчизняними адміністративними органами, що тягне за собою зростання трансакційних витрат інвесторів. Крім того, надмірна регламентованість бізнесу та бюрократизація дозвільних процедур в Україні спричиняють до додаткових витрат часу, нервових зусиль та фінансових ресурсів інвесторів.

Саме тому, основні зусилля місцевої влади, спрямовані на активізацію роботи з потенційними іноземними інвесторами на території регіону, повинні сприяти нівелюванню більшості з вище окреслених макроекономічних ризиків та пов'язаних із ними незручностей.

Пріоритетним у цьому сенсі є розвиток ринкової та комунальної інфраструктури регіону, що дозволить іноземним інвесторам зменшувати втрати часу при оформленні документів, пошуку необхідної інформації, налагодженні ділових контактів з потенційними контрагентами, транспортуванні комплектуючих і сировини, позачергового ремонту автотранспортних засобів, що виходять з ладу в силу непристосованості до поганих доріг тощо.

«Інфраструктурні» витрати іноземного інвестора включають у себе також завищену оплату за користування готелями, які не відповідають європейським стандартам сервісу, морально-психологічні збитки, пов'язані з невиконанням місцевими партнерами та владою взятих на себе договірних зобов'язань, неякісною чи упередженою роботою контролюючих органів, ризиками рейдерських атак тощо. Якщо на регіональному рівні будуть створені умови, що дозволитимуть запобігати більшості із вище перелічених незручностей, такий регіон автоматично отримає конкурентні переваги не лише регіональному рівні, але зможе також конкурувати за потужні інвестиційні проекти із регіонами сусідніх держав Європи.

Витрати іноземних інвесторів можуть також бути зниженими у випадку поліпшення інформаційно-аналітичної складової ведення їхнього бізнесу в тому чи іншому регіоні. А вже сьогодні в Україні, на тлі європейських стандартів, комунікаційне середовище розвинене достатньо слабо, що не дає змоги потенційним та діючим закордонним інвесторам своєчасно отримувати всього обсягу релевантної інформації, необхідної їм для ефективної реалізації своїх бізнес-проектів.

Крім того, за рахунок посилення інформаційно-маркетингової компоненти в роботі регіональних органів влади з іноземними інвесторами можна достатньо швидко досягнути низки синергетичних ефектів, пов'язаних з використанням та пропагуванням місцевого інвестиційного ресурсу, формування інвестиційних пропозицій окремих територій та громад, спрямованих на залучення фінансових ресурсів з боку європейських компаній, а також налагодження ефективних ділових комунікацій з метою ефективнішого використання трудоворесурсного потенціалу та людського капіталу регіону.

Беручи до уваги світовий досвід державного управління розвитком територій, слід також наголосити на необхідності пошуку сучасних механізмів започаткування нових форм залучення іноземного капіталу в економіку кожного регіону. Дієвим інструментом на цьому шляху, зокрема, вбачається створення на регіональному рівні технологічних та промислових парків, інноваційних кластерів, бізнес-інкубаторів тощо.

Таким чином, аналіз роботи органів регіональної влади з іноземними інвесторами виявив, що основний обмежуючий вплив на поліпшення інвестиційного клімату в усіх регіонах мають високий рівень адміністративної та бюджетної централізації в Україні, недостатній рівень кваліфікації кадрів та якості людського капіталу, а також політичну нестабільність і значний рівень ілєгалізації економіки.

Дем'ян Я. Ю.

старший викладач кафедри менеджменту
та управління економічними процесами

*Мукачівський державний університет
м. Мукачево, Закарпатська область, Україна*

СТАН ТА РОЗВИТОК ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА НА ЗАКАРПАТТІ

Надзвичайно важливим завданням в контексті сучасного динамічного розвитку євроінтеграційного процесу є формування нової системи відносин між прикордонними регіонами України та регіонами країн членів Європейського Союзу. А тому роль і значення прикордонних територій та регіонів набуває ключового значення.

Одним із пріоритетних напрямків їх розвитку є використання досвіду краї Центральної Європи, уніфікація загальних стандартів, принципів, організаційних структур максимально наближених до ефективної реалізації визначеної цілі, інтеграційної стратегії України.

На території Закарпатської області проходять кордони України з чотирма державами, а саме: з Польщею на північному заході довжина кордону складає 33,4 км., Словаччиною на заході – 98,5 км., Угорщиною на півдні – 130 км. та Румунією на південному сході – 205,4 км. Загальна протяжність державного кордону в межах Закарпатської області становить 467,2 кілометра.

Згідно статті 5 Закону України «Про транскордонне співробітництво» транскордонне співробітництво може здійснюватися: в межах створеного єврорегіону; шляхом укладання угод про транскордонне співробітництво в окремих сферах; шляхом встановлення та розвитку взаємовигідних контактів між суб'єктами транскордонного співробітництва.